

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

29 januari 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de lerarenopleidingen in het algemeen en de academische lerarenopleiding in het bijzonder

Vraag om uitleg van de heer Dominiek Lootens-Stael tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het organiseren van speldagen rond de vluchtelingenproblematiek in een Brusselse school

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de digitale kloof bij andersvaliden

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 29 januari 2004

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.27 uur.*

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de lerarenopleidingen in het algemeen en de academische lerarenopleiding in het bijzonder

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vandenbroeke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de lerarenopleidingen in het algemeen en de academische lerarenopleiding in het bijzonder.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, dit dossier is in grote lijnen bekend. We hebben er meermaals vragen over kunnen stellen.

Toch blijven we in dit cruciale dossier in menig opzicht op onze honger. Het ziet er immers naar uit dat we op het einde van deze zittingsperiode op een drafje de behandeling van de lerarenopleiding zullen moeten bespreken. Dit is een heel vreemde situatie. We hebben inzake onderwijs veel punten behandeld tijdens deze zittingsperiode, maar de discussie over de rol en de functie van de cruciale actor zelf, namelijk de leraar, hebben we tot nu toe steeds voor ons uitgeschoven. Nochtans is dit onderwerp reeds vrij vroeg in de zittingsperiode aan bod gekomen, met het niet onaardige rapport van de stuurgroep met betrekking tot de evaluatie van de lerarenopleiding, dat beleidsaanbevelingen bevatte ten behoeve van de minister.

Momenteel zijn er in de academische wereld bij de academische lerarenopleiding enorm veel fricties. De ambitie leeft om kwaliteitsvol te handelen, maar blijkbaar wordt dit niet mogelijk gemaakt. Ik

blijf erbij dat de leraar de cruciale actor is. We zijn daar veel te lang aan voorbij gegaan. We hebben allerlei dingen gedaan, en steeds te goeder trouw. We hebben steeds rekening gehouden met het welbevinden van de leerlingen. Zij moeten in toenemende mate kunnen participeren. Op zich is dat goed.

We hebben het in deze commissie meermaals gehad over de kwaliteit van de gebouwen, over het feit dat de containerklassen dringend moeten worden afgebouwd en het gebouwenpark moet worden gerenoveerd of uitgebreid. Dit zijn uiteraard stimulansen voor een kwaliteitsvol onderwijs en voor het welbevinden van leerlingen en alle andere actoren.

Ook de participatie van ouders brengen we in toenemende mate aan bod. De tekst terzake staat straks trouwens op de agenda. We willen hen meer inspraak geven. Ook dat is erg positief. Er is ook het omvattende structuurdecreet ter uitvoering van de Bologna-akkoorden, waarbij wordt gestreefd naar een grotere transparantie en mobiliteit van studenten en leerkrachten, met alles dat dit met zich meebrengt, met kwaliteitsbewaking via de acreditatie, met het zich richten op het Nederlandse model. Ook dat is positief.

Met betrekking tot die centrale actor, de leraar, hebben we het echter laten afweten, want we hebben dit dossier voor ons uitgeschoven. Bij het einde van deze zittingsperiode zouden we dit dan even op een drafje bekijken, maar dit is onverantwoord. De academische lerarenopleiding, waarmee in 1929 werd begonnen, was al die jaren een makkie. Dat was tot voor kort het geval, tot men met geld over de brug is gekomen voor de departementen lerarenopleiding en de situatie enorm verbeterde. Die reële evolutie gaan we nu afremmen.

Tegelijk stel ik vast dat we, in alle mogelijke commissies en in de plenaire vergadering, bij de begrotingsbespreking en andere besprekingen, er steeds

Vandenbroeke

de mond vol van hebben dat Vlaanderen zich moet voorbereiden op de kenniseconomie. Tegen 2010 moet 3 percent van ons bruto regionaal product gereserveerd zijn voor een optimale voorbereiding van die kenniseconomie. Dat zal niet lukken, want we falen wat het betrekken bij dat proces betreft van die cruciale actor die de leraar is.

In alle buurlanden, die uiteraard meedoen aan het Bologna-proces, is er een duidelijke evolutie naar een opwaardering van de leerkrachten, op alle niveaus. Het typevoorbeeld is Nederland, waar we zo graag naar verwijzen met betrekking tot accreditatie, controle en kwaliteitsbewaking. In Nederland is die educatieve masteropleiding een realiteit, terwijl dit bij ons niet het geval is. De academische wereld ambieert dit nochtans. Momenteel bestaan er heel wat wrijvingen, daar dit niet wordt toegestaan. Integendeel, er wordt uitdrukkelijk gesteld dat de lerarenopleiding minder dan 60 studiepunten moet bedragen, en dat het enkel kan gaan om een certificaat. Een educatieve master, die een reële opwaardering en optimalisatie zou betekenen, blijft een irerèel gegeven.

Mevrouw de minister, waarom is dit zo ? Ik heb me daar het hoofd over gebroken. We moeten immers weten wat we willen. Als we de kenniseconomie ter harte nemen, dan moeten we investeren in onderwijs : in het welzijn en het welbevinden van de leerlingen, in gebouwen, in de participatie van ouders, maar zeker ook in de rol van die cruciale actor die de leraar is. Waarom gebeurt dit dan niet ? Er is maar één conclusie mogelijk : indien de overheid inderdaad een educatieve master uitbouwt en zo dit beroep optimaliseert, dan moet ze op termijn rekening houden met bepaalde repercussies inzake de verloning. Daar knelt het schoentje. Mevrouw de minister, u kunt me niet doen geloven dat de voorbereiding op de kenniseconomie niet wordt gehypothekeerd door het feit dat de educatieve masteropleiding niet kan omwille van financiële redenen. Dat is compleet onverantwoord.

Mevrouw de minister, vindt u dat de situatie, zoals ik ze heb geschetst, en die aanleiding geeft tot heel veel onbehagen, klopt ? Is het niet zo dat financiële elementen hierbij een rol spelen ? Waarom weigert u om de academische lerarenopleiding een master-titel te geven ? Wanneer kunnen we hierover nog decretale stappen verwachten ? Wat is de planning terzake ?

Klopt het dat de regering van plan is de lerarenopleiding via een voorstel van decreet te regelen en

niet via een ontwerp van decreet met de bedoeling de verplichte adviezen VLOR, de VLIR en de Raad van State te omzeilen en dit dus op een drafje door het parlement te jagen ?

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik sluit me aan bij de interpellatie van de heer Vandenbroeke. De onrust die nu al 5 jaar bestaat in het onderwijs, leeft uitdrukkelijk in de lerarenopleiding, en in het bijzonder in de academische lerarenopleiding. Dat was nochtans een van de eerste zaken die u wilde veranderen, mevrouw de minister.

Nu, enkele maanden voor de verkiezingen zijn er in het parlement nog altijd geen stukken terzake, terwijl u de lerarenopleiding er op een drafje wilt doorjagen. Dat is toch geen behoorlijk bestuur. Daardoor wordt de leraar onrecht aangedaan en komt hij in een onzekere situatie terecht. De leerkrachten voelen zich op elk niveau verlamd. Deze regering is nu al 5 jaar bezig met alles voor zich uit te schuiven en niets te doen, zagezegd omdat alles het jaar daarop toch opnieuw verandert. Gedurende 5 jaar is deze regering niet creatief en dynamisch met het onderwijs bezig geweest, terwijl het onderwijs nochtans staat of valt met de competentie van de leerkracht en het vertrouwen dat hij geniet.

De tekst van 12 januari 2004 in verband met het decreet betreffende de lerarenopleiding lijkt me een manoeuvre om de positie van de academische lerarenopleiding in hoge mate te beperken of zelfs te nekken. De academische lerarenopleiding wordt slechts een pion op een veel groter schaakbord. Over de verdiensten van 75 jaar inzet wordt met geen woord gerept. De overheid heeft zelfs geen grondige evaluatie uitgevoerd. Er vindt een aanpassing of een vervanging plaats zonder dat het bestaande eerst grondig is onderzocht. Ik stel me vragen bij de plaats van de opleiding zelf, de toelatingsvoorwaarden en nog een aantal andere aspecten.

Op een zeker moment is in de tekst sprake van de inrichting van provinciale netoverschrijdende entiteiten voor lerarenopleiding. De manier waarop zij worden voorgesteld, gaat in tegen het respect voor de bestaande instellingen. Het schaadt volgens mij zelfs het gelijkheidsbeginsel en leidt tot een uitholling van de bestaande expertise. Een en ander druist trouwens in tegen de bestaande ideologische vrijheden, die voor de lerarenopleiding een sleutelgegeven zijn.

Martens

Mevrouw de minister, u doet natuurlijk een grote zet met het neutraliseren van de lerarenopleiding. U krijgt dan een groep asceptische leerkrachten die niet langer het ferment van een levensbeschouwelijk engagement in zich dragen. Het zijn louter technische vakdidactici met een louter technische professionaliteit. Als dat uw bedoeling is, moet u de moed hebben om dat te zeggen. Dan is de breuklijn tussen uw paars-groene meerderheid en de oppositie, meer bepaald CD&V, duidelijk.

Ik wil het ook nog even hebben over de opleiding. Het opleidingsconcept dat hier naar voren worden geschoven, is minimalistisch en mist één van de centrale componenten, meer bepaald de vakdidactiek.

De centra voor volwassenenonderwijs worden geüpgraded tot pedagogisch hoger onderwijs waardoor er geen beperking is van de instroom. Dat betekent dat iemand die het zichzelf makkelijk maakt, die andere opleidingsvorm niet meer au sérieux zal nemen en een GPB-opleiding zal volgen. Ik wil daar niet denigrerend over doen, want het gaat om een heel belangrijke hefboom voor mensen die zich in het onderwijs willen engageren, maar dat is niet hetzelfde als wat in de tekst staat.

Ik stel ook vast dat de lesbevoegdheid van de leerkrachten niet is geregeld. Wat is daarvan de bedoeling? Met welke bevoegdheid zullen ze dan in het onderwijs terechtkomen? Wat de financiering betreft, zal de licentiaat duidelijk onder druk komen te staan. En zo kan ik nog tal van voorbeelden opsommen.

Mevrouw de minister, wat zijn uw verdere plannen met de lerarenopleiding? Zal dit de vorm aannemen van een ontwerp van decreet? Als u dit wilt, dan komt er nog een discussie en wordt dit wellicht niet meer afgehandeld. Of wil de meerderheid een voorstel van decreet indienen, om dit onderwerp nog op de valreep door de strot van het parlement te rammen? De uitvoeringsbesluiten zouden dan voor uw opvolger zijn, waarbij u hoopt dat u zichzelf zult opvolgen. Vanuit dat oogpunt zou de continuïteit alleszins verzekerd zijn.

Hoe ziet u een en ander? Wat is de onderlinge positionering van die diverse opleidingen? Wat zijn de gevolgen voor de masteropleiding? We hebben tot nu toe immers geweigerd dit in te schrijven. De komende dagen en weken zullen we opnieuw spreken over het aanvullingsdecreet. We bouwen maar voort op het structuurdecreet, maar ondertussen

geven we geen antwoord op deze vragen. De leraren zijn de enige groep die de kans wordt ontzegd om volop mee te spelen bij dit structuurdecreet. Ook wat de specifieke positie van de GPB-opleiding betreft, had ik graag een antwoord. Wat zijn de gevolgen van het voorliggende voor de lonen en de lesbevoegdheid? Welke garanties biedt u daar?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, eerst ga ik in op de vraag inzake het provinciaal – de heer Martens noemt het netoverschrijdend – organiseren van de lerarenopleiding in een regionale context. Het klopt dat ik dit idee een warm hart toedraag. Ik heb dat nooit onder stoelen of banken gestoken. Men kan van mening verschillen over de vraag of dit de beste oplossing is, en of dit moet worden opgelegd of vrijwillig moet gebeuren, maar er lijkt me niets mis te zijn met het feit dat ik dit een warm hart toedraag.

Hoe is dat idee ontstaan? Ik heb de voorbije jaren de diverse opleidingsverstreckers goed leren kennen. Ik heb gemerkt dat zij over heel wat expertise beschikken. Dat blijkt ook uit allerhande rapporten. Die expertise heeft evenwel steeds andere accenten. Het zou wellicht goed zijn, mochten zij hun krachten kunnen bundelen en de dingen waarin ze goed zijn meer uitwerken en op de andere vlakken zoveel mogelijk samenwerken. Het gaat dus om het bundelen van de krachten, met de bedoeling de middelen zo goed mogelijk te gebruiken.

De vraagstellers hebben gelijk : de lerarenopleiding is ongelooflijk belangrijk. De kwaliteit van ons onderwijs hangt in heel grote mate af van de kwaliteit van de leerkrachten. Er moet dus veel belang worden gehecht aan de lerarenopleiding. Dit zal steeds een evenwichtsoefening zijn. Enerzijds geven we extra geld aan die opleiding. Dat hebben we de voorbije jaren gedaan, maar anderzijds moeten we de veel moeilijkere oefening maken waarbij we nagaan of het beschikbare geld efficiënt genoeg wordt gebruikt. Vanuit dat perspectief is het goed dat geld te gebruiken om datgene waarin men goed is verder uit te bouwen, terwijl parallelle zaken of overlappingsen worden uitgeschakeld. Dat is de achterliggende notie achter die samenwerking, ongeacht of die nu al dan niet netoverschrijdend is, ongeacht of dit wordt gebundeld binnen een provincie of de provinciegrenzen overschrijdt, maar dan wel binnen een bepaalde regio.

Vanderpoorten

Het klopt dat er een zekere spanning bestaat met de werking van de associaties. Als we de GPB-opleidingen willen betrekken bij dit geheel, dan moeten we er rekening mee houden dat die zich buiten de associaties bevinden. Sowieso moeten we dus een samenwerkingsvorm tot stand brengen die deze associaties op een of andere manier overstijgt. Ik heb daar een aantal ideeën over, maar uiteraard zal het parlement terzake het laatste woord hebben. Er zal nog heel veel over moeten worden gediscussieerd.

Ik heb gepraat met de opleiders zelf : ook daar bestaat er geen eenduidigheid. Laat daar geen misverstand over bestaan. De interpellatie van deze ochtend komt voort uit een eenduidige steun aan de academische lerarenopleiding. Ik heb gesproken met de hogescholen en de mensen van de GPB-opleidingen. Die zeggen niet hetzelfde. Ook binnen de academische lerarenopleiding is er geen eenduidigheid, mijnheer Vandenbroeke. Laat daar ook geen misverstand over bestaan. Er bestaan verschillende visies over hoe het moet in de toekomst. Ik zal straks de diverse invalshoeken opsommen.

Dit gaat dus in essentie over een efficiënte samenwerking. Hoe dat moet, dat zullen we grondig moeten bekijken. U vroeg me wat mijn plannen zijn en waarom ik weiger de academische lerarenopleiding een mastertitel te geven. Er is inderdaad al veel heisa geweest over de academische lerarenopleiding en over de vraag of deze opleiding met een tweede mastergraad moet worden bekroond. Ik wil benadrukken dat het gaat over een tweede mastergraad. Dat is essentieel. In het BA/MA-decreet werd heel duidelijk bepaald aan welke criteria een masteropleiding moet beantwoorden, met een masterproef en dergelijke. De mensen die deze lerarenopleiding gaan volgen, zijn al master. Zij krijgen daar dan nog de titel van leraar bij. Dat is toch een andere situatie dan wanneer iemand nog geen graad heeft.

U vroeg of de academische lerarenopleiding zal worden georganiseerd voor de afgestudeerden van de academische bacheloropleiding. Ik ben er steeds van uitgegaan dat dit evident is. Wie een academische bachelorgraad heeft, en dus drie jaar universiteit heeft gevolgd, moet kunnen overschakelen naar de lerarenopleiding.

Mijn verbazing was dan ook vrij groot toen ik enkele weken geleden constateerde dat de academi-

sche lerarenopleiders zelf daar geen vragende partij voor zijn. Zij pleiten ervoor die mensen naar de hogescholen of de GPB-opleiding te laten gaan. Ik vind dit vreemd. Ik heb hun dat ook gezegd. Dit is niet de houding van andere mensen in het academische milieu : laat ook hier dus geen misverstand bestaan over de eenduidigheid die er terzake zou zijn. Zoals ik al zei, zou het gaan over een tweede mastertitel. Door de aard van de studies die zo iemand heeft doorlopen, heeft hij of zij immers al een mastertitel behaald in zijn vak.

Mijnheer Vandenbroeke, u vroeg wanneer u terzake nog decretale stappen kan verwachten. Een ontwerp van decreet opstellen kan natuurlijk niet meer. Dit zou nog kunnen worden ingediend, maar ik vind niet dat de discussie helemaal duidelijk is geworden. Ik heb terzake heel wat discussies gehad met de ministeriële werkgroep, die hierover heel vaak bijeenkomsten heeft gehad. Die discussies hebben in het begin veel opgeleverd, maar nu zijn we op dat vlak wat uitgediscussieerd.

Een voorstel van decreet indienen lijkt me geen goede werkwijze : daarin hebt u gelijk. Het ontwerp is te omvangrijk om het via een voorstel van decreet voor te leggen aan het parlement. Het was nooit de bedoeling dit vlug door het parlement te jagen. We hebben dit even gesuggereerd met de bedoeling dat er terzake dan wat discussie zou zijn in het parlement, bijvoorbeeld door middel van hoorzittingen, maar blijkbaar werd daardoor de indruk gewekt dat we dit snel wilden afhandelen. Dat klopt niet.

Daarom stel ik een andere werkwijze voor. Ik zou daarvoor de medewerking van de commissie willen vragen, en in eerste instantie van de voorzitter. Ik stel voor dat ik wat nu in het voorontwerp stond, omzet in een tekst met daarin een aantal stellingen en visies, en die tekst overmaak aan het parlement. In de loop van de maand maart, als de andere werkzaamheden achter de rug zijn, kunnen we daar dan in het parlement een discussie aan wijden, en ook hoorzittingen terzake organiseren.

Het lijkt me goed dat de leden van de betrokkenen zelf eens horen wat ik heb gehoord in de interministeriële werkgroep. Het is niet de bedoeling dit nog tijdens deze zittingsperiode af te ronden, maar dan is er toch al veel voorbereidend werk gebeurd, waarop de volgende Vlaamse regering dan kan voortborduren. Ik wil hier heel duidelijk het signaal geven dat het niet de bedoeling was een en ander te forceren. Net omdat dit een erg belangrijk

Vanderpoorten

onderwerp is, moeten we er voorzichtig mee om-springen.

Mijn ervaring is dat dit misschien wel het belang-rijkste, maar ook een van de moeilijkste dossiers is, net omdat er zoveel betrokkenen zijn. Er zijn drie opleidersverstrekkers : de universiteiten, de hoge-scholen en het volwassenenonderwijs. Er zijn oplei-ders, maar ook afnemers. Laat daar ook geen mis-verstanden over bestaan : we hebben tot nu toe vooral gepraat met de opleiders, maar de afnemers, de scholen zelf, hebben vaak een andere visie op de kwalificaties en basiscompetenties die een leraar moet hebben. Die moeten we uiteraard ook horen.

Dan zijn er de studenten zelf, die merken dat tij-dens hun studie een aantal zaken niet of te weinig aan bod komen. Ook die studenten moeten we horen. Ook op dat terrein spreken hogescholen en universiteiten niet altijd dezelfde taal. Ook binnen de universiteiten wordt daar niet hetzelfde over ge-dacht. Dat maakt het voor ons niet gemakkelijk om conclusies te trekken. U zult dat ongetwijfeld te horen krijgen in de hoorzitting en de discussie die daarop zal volgen. In de volgende legislatuur kan dat dossier worden aangepakt.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : De voorbereiding van dit dossier is heel belangrijk. We moeten het ter harte nemen en uitdiepen. Mevrouw de minis-ter, uit uw antwoord blijkt dat u toegeeft aan onze waarschuwing dat in het BA/MA-decreet de crua-ciale variabele van de leerkrachten ontbreekt.

Mevrouw de minister, ik reken erop dat u uw oor te luisteren zult leggen bij de hogescholen en de universiteiten. Die opteren allemaal voor optimali-satie en kwaliteit omdat ze tegen 2010 de kennis-economie moeten voorbereiden. Al onze buurlan-den zijn bezig met de upgrading. Ons structuurde-creet impliceert een grotere transparantie en mobi-liteit van docenten en studenten. Bij een upgrading vereisen de opleidingen in Vlaanderen een educa-tieve mastergraad. Alle hogescholen onderkennen dat. Zoals het nu loopt, heb ik de indruk dat u de lerarenopleiding hypothekeert.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik heb niet op alle vragen een antwoord gehoord, maar wellicht hoeft dat niet meer omdat we het gesprek later zullen kunnen

voeren, om de grondslag te leggen voor wat in de toekomst moet gebeuren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dominiek Lootens-Stael tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het organiseren van speldagen rond de vluchtelin-genproblematiek in een Brusselse school

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Lootens-Stael tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het organiseren van speldagen rond de vluchtelingenproblematiek in een Brusselse school.

De heer Lootens-Stael heeft het woord.

De heer Dominiek Lootens-Stael : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, in de Brusselse Sint-Jorisschool van het gesubsidieerd vrij onder-wijs werden onlangs de zogenaamde wereldweken georganiseerd over het thema 'Vluchtelingen'. De leerlingen speelden voor een dag vluchtelingen die werden opgejaagd door de politie. Ze moesten trachten zo lang mogelijk in het land te blijven.

Enige zin voor nuance en eerlijkheid is de beden-kers van dat soort spellen blijkbaar vreemd. Uit het spel moet blijken dat alle politieagenten slechte mensen zijn, want ze jagen op arme vluchtelingen. De leerlingen wordt op die manier geleerd om de politie te wantrouwen en te misprijzen. 'De politie, uw vriend' wordt hier vervangen door een vijands-beeld. Dat is niet de educatieve taak van onze scholen.

Tijdens het spel moeten de 'vluchtelingen' er alles aan doen om hier zo lang mogelijk te verblijven. Als de politie hen aanspreekt of oproept, moeten ze vluchten. Het overtreden van de wet wordt als het hoogste doel gesteld. Dat is weerom een staal-tje van opvoedkundig werk.

Ik vraag me af of erbij wordt verteld dat illegalen mensen zijn die de wet overtreden. Wordt de kin-deren verteld dat het verboden is om de wet te overtreden en dat de politie haar taak doet als ze overtreders oppakt ? Of wordt het overtreden van de wet geminimaliseerd ? Wordt er ook verteld dat vluchtelingen zich wettelijk moeten melden in een opvangcentrum ? Wordt er verteld dat vluchtelin-

Lootens-Stael

gen die dat bewust niet doen, de wet overtreden, en dat wetsovertreders moeten worden opgepakt in het belang van de samenleving ?

Mevrouw de minister, de VGC slaagde er een paar jaar geleden in om een gids voor mensen zonder papieren te financieren, waar in verschillende talen werd uitgelegd hoe illegalen de wet moesten omzeilen. Op kosten van de belastingbetaler werd aan de illegalen uitgelegd dat, als ze de trein of de bus nemen, ze er beter aan doen om een ticket te kopen, omdat ze bij controle riskeren om hun identiteitspapieren te moeten tonen en te worden opgepakt. De overheid financiert dus een gids om aan illegalen uit te leggen hoe ze de wet moeten overtreden. De belastingbetaler moet bovendien politiediensten financieren om de illegalen op te pakken. Dat is de wereld op zijn kop zetten. Het soort spelletjes dat in de scholen wordt opgevoerd, gaat dezelfde richting uit.

Mevrouw de minister, bent u van plan om tegen deze wansmakelijke spelletjes op te treden ? Of bent u misschien van oordeel dat het zomaar kan dat wetsovertreders als helden worden voorgesteld, terwijl de politieagenten als onmens worden afgeschilderd ?

Kunt u de scholen waarschuwen dat dit soort doctrinaire en fundamenteel oneerlijke spelletjes niet worden getolereerd ? Past een en ander in een project dat in verschillende scholen wordt gestimuleerd ? Worden de zogenaamde wereldweken en de spelletjes rond het thema vluchtelingen in veel scholen georganiseerd, of is de Brusselse Sint-Joris-school een alleenstaand geval ?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Ik distantieer mij van de woorden van de heer Lootens-Stael, als hij spreekt over wansmakelijke spelletjes. Inleefprogramma's hebben hun waarde bewezen. In Vlaanderen is hierover al heel wat expertise opgebouwd.

De heer Lootens-Stael brengt geen enkele nuance aan en kent de wetmatigheden van het rollenspel niet. In een rollenspel worden de karakters immers uitvergroot. De waarde van medemenselijkheid aanleren is belangrijk. Als leerlingen worden geconfronteerd met de harde aspecten van het leven waarmee vluchtelingen elke dag moeten omgaan, leren ze iets bij. Dat is mijn persoonlijk standpunt.

De heer Dirk De Cock : Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Ramon. Het betreft hier een rollenspel. Als dat goed didactisch wordt onderbouwd, komen de politieagenten er niet als boemannen uit, maar als mensen die een opdracht uitoefenen. Het inleefelement zit in de angsten en de vertwijfeling van de vluchtelingen.

Dezelfde kritiek werd laatst nog geuit omtrent een kerstspel in een kerk. De desbetreffende pastoor kreeg toen een brief van het Vlaams Blok omdat hij dat had toegelaten, terwijl de vicaris het had goedgekeurd. Het wordt allemaal wat overroepen. Ik begrijp dat sommige strekkingen daar problemen mee hebben, maar ik wil het maatschappelijk debat hierover zeker niet aanzwengelen.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh : Ik sluit mij eveneens aan bij de heer Ramon. Enig inlevingsvermogen met de angsten en het verdriet van anderen kan bijdragen tot een betere wereld. Het is goed dat dit wordt gestimuleerd.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, regelmatig wordt in de media bericht over de vluchtelingenproblematiek, maar meestal alleen in zeer acute situaties, zoals een groep gestrande bootvluchtelingen of rondzwervende verstekelingen. De problematiek van de vluchtelingen is echter bijzonder complex en mag dus niet op een eenzijdige manier worden benaderd. Ik vind het zeer belangrijk dat leerlingen een inzicht verwerven in alle facetten die met deze thematiek te maken hebben, zoals de redenen waarom mensen hun land verlaten en de problemen waarmee ze worden geconfronteerd, zowel in hun thuisland als op de plaats waar ze uiteindelijk terechtkomen.

In de eindtermen wordt zowel direct als indirect ingespeeld op de uiteenlopende aspecten van de vluchtelingenproblematiek. Ik geef enkele voorbeelden. De leerlingen kunnen illustreren dat bijvoorbeeld arbeidsmigratie en het probleem van vluchtelingen een rol hebben gespeeld bij de ontwikkeling van onze multiculturele samenleving. Dat is een element van Wereldoriëntatie in het basisonderwijs. De leerlingen kunnen voorbeelden geven over het feit dat de mensenrechten van iedereen voortdurend aandacht en inspanningen vergen en een dynamisch gegeven zijn. Dat is een vakoverschrijdende eindterm Opvoeden tot Burgerzin in de tweede graad van het secundair onderwijs. De leerlingen herkennen vooroordelen en discriminerend optreden bij zichzelf, bij anderen en in

Vanderpoorten

de media. Dat is eveneens een vakoverschrijdende eindterm Opvoeden tot Burgerzin in de tweede graad secundair onderwijs. De leerlingen kunnen aantonen dat de mondiale dimensie in onze samenleving steeds explicieter wordt op onder meer politiek, economisch en cultureel vlak en dat deze evolutie voordelen biedt, maar ook problemen en conflicten oplevert. Dat is een vakoverschrijdende eindterm Opvoeden tot Burgerzin in de derde graad van het secundair onderwijs.

De concrete invulling van deze eindtermen behoort evenwel tot de autonomie van de school. De school bepaalt zelf op welke manier en met welke activiteiten ze de eindtermen bij de leerlingen nastreeft. Bovendien heeft de school de mogelijkheid om, naast de eindtermen, nog andere eigen pedagogische doelen op te nemen. Het valt bijgevolg buiten mijn bevoegdheid om na te gaan of hier – zoals de vraagsteller suggereert – bepaalde grenzen van het toelaatbare overschreden zijn, noch kan ik op basis hiervan specifieke beperkingen aan de scholen opleggen. Hiermee zou ik immers ingrijpen in de pedagogische vrijheid van de scholen.

Het is een bewuste keuze van de decreetgever geweest om een evenwicht te zoeken tussen de pedagogische vrijheid en het overlaten aan de school van de keuze voor toelaatbare activiteiten om de eindtermen te bereiken. Dat neemt niet weg dat de school deze activiteiten met de nodige zorg moet organiseren, zelfs al vallen die onder haar volledige verantwoordelijkheid. Als ouders toch problemen ervaren of de gehanteerde werkwijze als politieke propaganda ervaren, kunnen zij steeds klacht indienen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

De voorzitter : De heer Lootens-Stael heeft het woord.

De heer Dominiek Lootens-Stael : In tegenstelling tot wat sommige collega's hier stellen, heb ik wel degelijk zin voor nuance. Ik heb er geen enkel probleem mee dat scholen met hun leerlingen de vluchtelingenproblematiek bespreken.

Het is echter een ander paar mouwen als men in scholen de indruk probeert te wekken dat er in dit land jacht wordt gemaakt op vluchtelingen. Dat is niet waar, het is een leugen. In dit land kunnen vluchtelingen een aanvraag indienen om op volkomen legale wijze asiel te krijgen. Dat mag aan kinderen worden uitgelegd.

Illegalen worden in ons land zelfs niet opgespoord. Er moet zeker niet de indruk worden gewekt dat er op hen jacht wordt gemaakt. Als illegalen worden aangehouden, dan is het omdat ze de wet hebben overtreden. Die bewuste school maakt die nuance niet, en daar heb ik problemen mee. Is dat politieke propaganda ? Is dat indoctrinatie ? Misschien wel. In elk geval rijst er een probleem, want anders zouden dat soort verhalen de kranten niet halen. Mensen van het Vlaams Blok, maar ook objectieve journalisten hebben er problemen mee.

Mevrouw de minister, uw antwoorden bevredigen niet. Ik zou willen weten of dat project in meerdere scholen heeft gelopen, dan wel of dit een eenmalig initiatief is. Ik hoor u graag zeggen dat scholen zich moeten houden aan de normen, maar in dit geval wijst u elke verantwoordelijkheid af. Ik ontwaar daarin enige dubbelzinnigheid.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de digitale kloof bij andersvaliden

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Cock tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de digitale kloof bij andersvaliden.

De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de digitale maatschappij is sinds jaren een feit. Het gebruik van digitale informatie behoort voor veel leerlingen en studenten tot de routine van het studeren. Een groeiend deel van hun communicatie verloopt via digitale media. De leerlingen en studenten kunnen vandaag steeds minder zonder digitale bemiddeling. In de wetenschappelijke wereld zijn drie ontwikkelingen te signaleren : de digitalisering van bibliotheken, het zelf uitgeven van kennisproducten en het ontstaan van digitale-informatiehangplekken. Dit is een positieve evolutie. Levenslang en levensbreed leren wordt een stuk eenvoudiger dankzij de gemakkelijkere toegang tot informatie.

Een negatief effect van de digitalisering van de maatschappij bestaat erin dat de bestaande ongelijkheden vaak worden versterkt. Er ontstaan zelfs

De Cock

nieuwe kloven binnen onze maatschappij. Hoewel we met zijn allen de plicht hebben om het niet zover te laten komen, wordt het probleem steeds groter. Steeds meer groeit het besef dat stimulanzen en een breed beleid noodzakelijk zijn om kansarmen in de ICT-maatschappij mee te krijgen.

Er dreigt echter ook een andere groep mensen uit de boot te vallen. Het betreft een kloof die minder aandacht krijgt, omdat minder mensen er het slachtoffer van zijn. De ICT werkt meestal bevrijdend voor een deel van deze mensen, voor de andersvaliden. Hij zorgt voor een nieuwe vorm van contact voor mensen die niet of weinig mobiel zijn. Sommige andersvaliden genieten van een betere toegankelijkheid tot de wereld, anderen gaan er evenwel op achteruit. Studenten met een bewegingshandicap kunnen profiteren van elektronische leeromgevingen omdat zij het aantal verplaatsingen kunnen verminderen. Studenten met hoorstoornissen kunnen via e-mail plots gemakkelijk communiceren met collega-studenten en docenten.

Toch zijn er veel groepen die worden benadeeld, hoewel eenvoudige oplossingen dergelijke problemen kunnen verhelpen. Zo is voor studenten met een visuele beperking het werken met computer een gemengde zegen. Digitale teksten laten zich eenvoudiger vergroten dan gedrukte versies, maar veel webstekken maken gebruik van grafieken. Slecht ontworpen webstekken zijn voor personen met een visuele handicap een nieuwe drempel. De toegankelijkheid van elektronische leeromgevingen is eenvoudig te verbeteren, maar het is essentieel dat men dat tijdens de productiefase in rekening brengt.

Wie bij het kiezen van kleuren van een webstek rekening houdt met het feit dat 8 percent van de mannen kleurenblind is en sommige kleuren niet of weinig van elkaar kunnen onderscheiden, verhoogt de toegankelijkheid. Op videobestanden kan men het gesproken woord via ondertiteling toevoegen, zodat de inhoud ervan ook zeker voor mensen met hoorstoornissen toegankelijk is. Wie ervoor zorgt dat menu's in software niet alleen via een muisklik maar ook via het toetsenbord bruikbaar zijn, verhoogt de toegankelijkheid ervan.

Er zijn veel voorbeelden te noemen die aantonen dat een minimale aandacht tijdens het productieproces het eindproduct gebruiksvriendelijk kan maken voor andersvalide medeburgers. Belangrijk daarbij is dat men in een vroeg stadium de keuzes maakt die zich opdringen maar die men meestal uit

onwetendheid nalaat te maken. Terwijl het toegankelijk maken van nieuwe producten vrijwel geen meerkost met zich meebrengt, is het toegankelijk maken van bestaande of al in een ver stadium ontwikkelde producten veel ingewikkelder en duurder. Verschillende webstekken verschaffen informatie over deze problematiek, en ook hulp bij het voorzien in een optimale toegankelijkheid voor iedereen.

Inclusief onderwijs krijgt dezer dagen heel wat aandacht. Er is onlangs een studiedag georganiseerd waaraan de heer Vanleenhove en ikzelf hebben deelgenomen. Inclusief onderwijs houdt in dat zoveel mogelijk kinderen de kans krijgen om deel te nemen aan het gewoon onderwijs. Dit betekent dat voor sommigen extra middelen en zorg moeten worden aangewend. Zorgen dat webstekken toegankelijk zijn voor iedereen bevordert ook het inclusieve onderwijs. Het komt erop neer dat deze kinderen ook mee kunnen in de digitale maatschappij.

Mevrouw de minister, in welke mate heeft het ministerie van Onderwijs aandacht voor de optimale toegankelijkheid van de webstekken die door haar worden beheerd? Informeert en stimuleert u de verschillende onderwijsinstanties en instellingen ertoe om hun webstekken toegankelijk te maken voor iedereen? Als er terzake nog geen beleid is, hoe staat u tegenover het idee om initiatieven te nemen?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer De Cock. Het inclusiebeleid gaat vaak over extra middelen en begeleiding. Dit voorstel is daar een element van. Veel collega's hebben deze week een e-mail ontvangen van de ouders van een slechtziende jongen. Hij kan maar op twee plaatsen in Vlaanderen in een internaat terecht. Voor een aantal mensen kan dit een oplossing zijn, maar de verhoogde toegankelijkheid van ICT-toepassingen moet een algemene zorg van alle beleidsmakers zijn.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik deel uw bezorgdheid omtrent de toegankelijkheid van onze websites voor andersvaliden.

De website www.onderwijs.vlaanderen.be van het departement Onderwijs is een complex geheel van

Vanderpoorten

ondertussen meer dan 50 subsites die door ongeveer evenveel redacteurs worden beheerd. Op basis van externe gebruikerstests vindt op dit moment een restyling plaats van het geheel, uitgaande van een nieuwe huisstijl die onlangs is ontworpen voor alle sites van de Vlaamse overheid. Om de webpagina's toegankelijk te maken voor personen met een visuele handicap die een beroep doen op alternatieve weergavemediã zoals vergroting, spraak, braille, en in de mate van het mogelijke ook voor personen met een andere leeshandicap, krijgen bij de revisie van de bestaande en het ontwerpen van nieuwe websites de volgende elementen bijzondere aandacht.

Ten eerste : we streven naar vlot raadpleegbare tabellen, en naar de introductie van multimedia-elementen die vooralsnog ontbreken. Omdat multimedia-elementen zoals audio en video niet alleen voor personen met een handicap een obstakel kunnen zijn, maar ook problemen scheppen voor mensen met een trage internetverbinding of verouderde software, gebruiken de sites van het departement geen of enkel bij hoge uitzondering deze elementen. Er wordt geen of zo weinig mogelijk gebruik gemaakt van kleurcoderingen. De nieuwe stijl is zo uitgewerkt dat de bezoeker geen kleuren moet herkennen om de inhoudelijke boodschap te begrijpen.

We streven ernaar aan elke link een betekenisvol tekstfragment te koppelen. Bij een grafisch element met een link wordt met het zogenaamde alt-attribuut het doel van die link omschreven. Bovendien worden zo weinig mogelijk grafische elementen als link gebruikt, en waar mogelijk zelfs vervangen door tekst die onder meer kan worden vergroot.

We streven naar een vlot bruikbare navigatiestructuur, zonder dat gebruik wordt gemaakt van frames. Diverse frames kunnen door sommige help-middelengebruikers niet gelijktijdig worden bekeken en zijn bovendien problematisch voor gebruikers met oudere browsers. Frames worden daarom niet toegepast.

We zoeken ook naar alternatieven voor programma-objecten. Ten behoeve van de algemene toegankelijkheid zijn alle pagina's zo statisch mogelijk opgebouwd. Ze zouden geen problemen mogen opleveren voor personen met dyslexie of epilepsie.

We willen ook juist omspringen met kleuren en lettertypes. Omdat er geen twee slechtzienden zijn

met identiek dezelfde restvisus, is het niet mogelijk om een set van tekst- en achtergrondkleuren, een lettertype en een letterformaat te kiezen die voor iedere slechtziende optimaal bruikbaar is. Wel is het belangrijk dat een slechtziende bezoeker deze parameters zelf kan wijzigen via de instellingen van zijn browser. Dit zal in de toekomst voor alle sites zo zijn.

Ook een bruikbare paginaopmaak is belangrijk. Er komt een volledige overschakeling naar pagina's waarin de pagina-inhoud gescheiden blijft van de paginaopmaak en -structuur.

We streven ernaar geen pop-ups en nieuwe vensters aan te bieden. Er mogen geen pop-ups worden gebruikt en externe hyperlinks kunnen enkel in een nieuw venster worden geopend. Verder moeten formulieren vlot bruikbaar zijn. Er is een nieuw formulier ontworpen door de Infolijn onderwijs waarin de invulvelden, keuzemenu's, aankruisvakjes en keuzerondjes volledig toegankelijk zijn met het toetsenbord. Er is gezorgd voor een logische tabvolgorde en elk invulveld wordt altijd voorafgegaan door een logische veldbenaming. Momenteel wordt onderzocht op welke sites dit formulier ook kan worden toegepast.

We streven ook naar een hoge browsercompatibiliteit. De sites zijn reeds ontworpen om voor de meest uiteenlopende browsers bruikbaar te zijn. Verder werkte de Cel e-government van het departement Onderwijs inmiddels een praktische gids uit met richtlijnen over de toegankelijkheid van de webstekken van het departement voor andersvaliden. Deze gids is bedoeld voor alle webredacteurs en projectleiders die een website vormgeven of willen opstarten. Hij heeft tot doel deze redacteurs duidelijk te maken aan welke normen een website moet voldoen om het Blindsurfer-label te kunnen behalen. Momenteel wordt de laatste hand aan deze gids gelegd. Hij wordt binnenkort voorgelegd aan de betrokken e-governmentstuurgroep Informatie en Documentatie, die hem moet goedkeuren. Daarna zullen de richtlijnen in het hele departement Onderwijs worden geïmplementeerd.

Een actueel voorbeeld van goede praktijk is de website van de Week van de diversiteit. Deze website draagt niet alleen de diversiteit hoog in zijn vaandel, maar voldoet ook aan de voorwaarden voor het Blindsurfer-label. Het departement Onderwijs is zich dus zeer goed bewust van het probleem, en er wordt hard gewerkt om aan de bekommernissen van de vraagsteller tegemoet te komen.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Ik ben aangenaam verrast door het antwoord van de minister. Ik stel vast dat bij de uitbouw van de webstek rekening wordt gehouden met ongeveer alle vragen en suggesties die ik hier op een rijtje heb gezet. Er gebeurt zelfs meer dan dat. Dat stemt mij vreugdevol. Ik zal de webstek van de Week van de diversiteit met plezier bekijken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.23 uur.*
